

Opatský kanál

Partneři projektu: Cistercian landscape of Vyšší Brod (Czech Republic) — Změněno: 23.8.2020 — ID: 923

Obec / město:	Vyšší Brod
Cistercian Landscape:	Vyšší Brod
Stav:	existující
Funkční oblast:	zemědělství
Typ prvku:	štoly pro tekoucí vodu, kanál
Převažující časová vrstva (obecně):	středověk
Převažující časová vrstva (přesně):	vrcholný středověk
Ochrana:	<i>Není uvedeno</i>
Využití:	částečně využíváno / částečně ztráta funkce

Formální popis: Umělý náhon z toku Menší Vltavice pod hamrem, odkloněný do areálu kláštera.

Kulturně historická analýza: Přírodní kanál do areálu kláštera pro zásobování vodou i jako zdroj energie pro hospodářské provozy - mlýn, hamr, pivovar. Opatský kanál, který se odděluje od Menší Vltavice na levém břehu pod bývalým hamrem, byl významným zdrojem vody pro klášter. Jde o umělý kanál, který přiváděl nejenom pitnou vodu do budov kláštera do studny v ambitu, ale poháněl i mlýn v klášterním dvoře. Dodával vodu do vedlejšího pivovaru, pro sádky a klášterní zahrady a později také pro pilu v klášterním dvoře. Z kláštera voda vytékala barokním chrličem do rybníka pod klášteřem. Kanál po oddělení asi 500 m nad klášteřem vedl ve svahu po vrstevnici. Na straně ke svahu byl zpevněn kameny. Před ohradní zdí je voda svedena do podzemního rozvodného systému kláštera. Vzhledem k tomu, že voda byla pro klášter nezbytným zdrojem, lze uvažovat s jeho výstavbou počátkem 14. stol. V současné době přivádí vodu pro klášterní malou vodní elektrárnu.

Kulturně historický význam:	Jeden ze základních stavebních počínů pro chod kláštera. Vznik vyšebrodského kláštera se datuje kolem roku 1259. Menší Vltavice byla ve své přírodní podobě pro klášter nevyužitelným zdrojem vody, protože byla od areálu kláštera dost vzdálena. Využít nešla samozřejmě ani Vltava, která teče pod klášterem ještě hlouběji. Otázka, jak klášteru dodat vodu - a to nejen k pití, ale hlavně užitkovou, pro hospodářské účely - byla vyřešena vybudováním zvláštního kanálu, který je dnes znám pod jménem Opatský. Část toku Menší Vltavice byla na vhodném místě vzduta kamenným jízdem a odvedena do nového umělého koryta - kanálu vedoucího nad klášter. Množství vody natékající do kanálu je řízeno malým stavidlem či spíše hradítkem (kanál je v provozu dodnes, i když již nedodává klášteru pitnou vodu). Kanál byl vytvořen v levobřežním svahu nad Menší Vltavicí tak, aby vedl vedl v optimálním spádu, tedy zhruba po vrstevnici. Kanál je na straně náspu (nad údolím) opevněn a vyzděn kamenem; ve stráni postačilo ponechat původní terén. Terénní poměry zde naštěstí byly této stavbě poměrně příznivé, ale i tak je nutno smeknout před tímto několik set metrů dlouhým vodním dílem sloužícím již přes šest set let. Vznik kanálu lze předpokládat na dobu nejpozději před rokem 1380, usuzuje se tak z toho, že z té doby pocházejí nejstarší známé zmínky o provozu klášterního pivovaru ... a ten ke svému provozu vody jistě potřeboval nemálo... Kanál tedy mohl vzniknout již souběžně s klášterem. Ve středověku síla vodního spádu představovala jeden z mála zdrojů energie, které člověk uměl a mohl využívat. Vodní kola poháněná vodou z Opatského kanálu poháněla nejen kolo mlýna, ale napájela i klášterní pivovar a později i pilu. Proto se před vstupem do hospodářské části kláštera kanál dělil do tří ramen, která vedla vodu k potřebným zařízením. Část vody napájela i klášterní studnu v ambitech pod budovami. Voda dále prochází pod celým klášterem a opouští ho barokním chrlíčem ve tvaru dračí hlavy (ten ale pochází až z 18. století). Posledním využitím vod kanálu je malý rybník v areálu klášterní zahrady nad silnicí vedoucí směrem na Lipno.
Možnosti ochrany a péče:	Nedílná součást kláštera - žádoucí je ochrana.
Literatura:	-
Archivní prameny:	archiv Vyšebrodského kláštera
Ústní tradice:	-
Online zdroje:	https://budejovice.rozhlas.cz/cisterciaci-chteji-vratit-puvodni-podobu-opatske-stezce-ve-vyssim-brode-7197206 http://druidova.mysteria.cz/MISTA_SILY/VYSSI_BROD/KLASTERNI_VODOVOD.htm

© Marta Krejčíčková

Opatský kanál

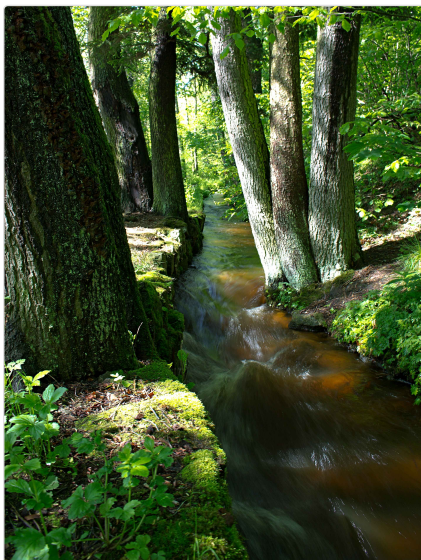
Práva k textům a obrázkům této digitální nabídky náleží příslušným autorům a projektu Cisterscapes - European Heritage Label. Stahování, snímky obrazovky a jakékoli jiné použití obsahu není povoleno bez předchozího písemného souhlasu držitele práv. Kontaktní údaje najdete zde na adrese <http://cisterscapes.eu/Klosterlandschaften>. Používáním této databáze / domovské stránky „Cisterscapes“ souhlasíte s těmito podmínkami použití.

© Marta Krejčíčková

Opatský kanál

Práva k textům a obrázkům této digitální nabídky náleží příslušným autorům a projektu Cisterscapes - European Heritage Label. Stahování, snímky obrazovky a jakékoli jiné použití obsahu není povoleno bez předchozího písemného souhlasu držitele práv. Kontaktní údaje najdete zde na adrese <http://cisterscapes.eu/Klosterlandschaften>. Používáním této databáze / domovské stránky „Cisterscapes“ souhlasíte s těmito podmínkami použití.

© Marta Krejčíčková

Opatský kanál

Práva k textům a obrázkům této digitální nabídky náleží příslušným autorům a projektu Cisterscapes - European Heritage Label. Stahování, snímky obrazovky a jakékoli jiné použití obsahu není povoleno bez předchozího písemného souhlasu držitele práv. Kontaktní údaje najdete zde na adrese <http://cisterscapes.eu/Klosterlandschaften>. Používáním této databáze / domovské stránky „Cisterscapes“ souhlasíte s těmito podmínkami použití.

© Marta Krejčíčková

Opatský kanál

Práva k textům a obrázkům této digitální nabídky náleží příslušným autorům a projektu Cisterscapes - European Heritage Label. Stahování, snímky obrazovky a jakékoli jiné použití obsahu není povoleno bez předchozího písemného souhlasu držitele práv. Kontaktní údaje najdete zde na adrese <http://cisterscapes.eu/Klosterlandschaften>. Používáním této databáze / domovské stránky „Cisterscapes“ souhlasíte s těmito podmínkami použití.

Urheber- und Nutzungshinweise | Copyright:

Die Rechte an den Texten und Bildern dieses digitalen Angebots liegen bei den jeweiligen Erfassern und dem Projekt Cisterscapes. Für einzelne Medien gelten die dort zusätzlich angegebenen Lizenzbedingungen. Eine kommerzielle Nutzung sowie die Verwertung und Weitergabe an Dritte bedarf der Zustimmung des Erfassers und des Projektpartners Cisterscapes.

The rights on the texts and images of this digital offer belong to the respective authors and the Cisterscapes project. For individual media, additional license conditions that have to be specified corresponding to them apply. A commercial use as well as the utilization and passing on to third parties requires the consent of the author and the project partner Cisterscapes.

Empfohlene Zitierweise | Recommended citation style:

"Opatský kanál". In: Cisterscapes, URL: <https://cisterscapes.geoway.de/element/923> (Abgerufen: 12.11.2020)

Gefördert durch das Bayerische Staatsministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten und den Europäischen Landwirtschaftsfonds für Entwicklung des ländlichen Raums (ELER) sowie durch die Oberfrankenstiftung. Mit freundlicher Unterstützung des Erzbistums Bamberg und des Bistums Würzburg.

